

ASSERIA 7

Zadar, Muzej antičkoga stakla i Grad Benkovac, 2009, 226 stranica, naknada 800 primjeraka

ASSERIA 7

Zadar, Museum of Ancient Glass and City of Benkovac, 2009, 226 pages, print run of 800 copies

Tijekom mjeseca veljače 2010. godine iz tiska je izašao novi, 7. broj časopisa Asseria, izdavača Muzeja antičkog stakla iz Zadra i Grada Benkovca kao suizdavača. Časopis je široj javnosti službeno predstavljen u Benkovcu i Zadru tijekom mjeseca lipnja tekuće godine. U predstavljanju časopisa sudjelovali su prof. dr. sc. Ante Uglešić, rektor Sveučilišta u Zadru, prof. dr. sc. Robert Matijašić, rektor Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli, prof. dr. sc. Klara Buršić-Matijašić, predstojnica Odsjeka za povijest Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli, prof. dr. sc. Slobodan Čače, s Odjela za povijest sveučilišta u Zadru, te u ime izdavača gospodin Branko Kutija, gradonačelnik Grada Benkovca i dr. sc. Ivo Fadić, ravnatelj Muzeja antičkog stakla iz Zadra. Kao i u prethodnim izdanjima, časopis je objavljen u prepoznatljivom formatu s visokom kvalitetom grafičke obrade fotografija i priloga. Svi članci pisani su dvojezično, na hrvatskom i engleskom jeziku. Tiskano izdanje prati izdanje časopisa u elektronskom obliku na CD-u. Elektronska izdanja časopisa, zaključno s brojem 5, dostupna su na portalu znanstvenih časopisa Republike Hrvatske – Hrčku koje je do početka rujna 2010. godine pregledalo više od 11200 posjetitelja. Na ukupno 226 stranica novi broj časopisa donosi šest radova od kojih tri izvorna znanstvena rada, jedan stručni rad, jedan stručni članak i jedan prijevod ranijeg rada.

U radu *Nadin – liburnski kult mrtvih, istraživanja 2004. – 2006., 2009. god.* autorica Sineva Kukoč s Odjela za arheologiju Sveučilišta u Zadru donosi rezultate najnovijih arheoloških istraživanja kulta mrtvih na prostoru liburnsko – antičkog Nadina (str. 11–80). U uvodnom dijelu autorica donosi rezultate terenskih rekognosciranja i arheoloških istraživanja na području liburnsko – rimskog Nadina (*Nedinum*) tijekom 20. stoljeća, te rezultate arheoloških istraživanja provedenih tijekom 2002. i 2003. godine na području Nadina, Biljana i Raševića. Tijekom navedenih istraživanja na širem području današnjeg Nadina otkriveno je 70 grobnih humaka iz brončanog i željeznog doba. Arheološkim istraživanjima provedenim 2004. godine u cijelosti je istražen humak 13 koji je bio smješten sjeveroistočno od nadinske Gradine. Unutar humka istraženo je ukupno 19 grobova s kontinuitetom ukapanja od 9. do 6. stoljeća prije Krista. Rezultati arheoloških istraživanja doveli su do novih spoznaja o strukturi samog humka, načinu pokapanja

In February 2010 a new, seventh volume of the journal Asseria was released by the Museum of Ancient Glass as a publisher and the City of Benkovac as a co-publisher. In June 2010 the journal was presented to the public both in Benkovac and Zadar. It was promoted by university professors: Ante Uglešić, Head of the University of Zadar, Robert Matijašić, Head of Juraj Dobrila University in Pula, Klara Buršić-Matijašić, Head of the Department of History at Juraj Dobrila University in Pula and Slobodan Čače, Department of the History at the University of Zadar. On behalf of the publishers present were Mr. Branko Kutija, Mayor of Benkovac and Ivo Fadić, Ph. D., Director of the Museum of Ancient Glass. Like its predecessors, this volume of Asseria was printed in a recognizable format, with high-quality graphic processing of photographs and accompanying materials. All articles are available in Croatian and English. A printed edition of the journal is accompanied with an electronic format on CD. Electronic issues of Asseria, from volume 1 to 5 inclusive are available on the portal of the Croatian scientific journals – Hrčak. Until the beginning of September 2010, the journal had more than 11200 visits. On 226 pages, the new volume brings six articles, out of which three are original scientific papers, two professional papers and a translation of a previously published paper.

In an article entitled *Nadin – Liburnian cult of the dead, research campaigns 2004 – 2006, 2009* Sineva Kukoč, Department of Archaeology at the University of Zadar, reports on the results of the latest archaeological research into the cult of the dead in the territory of Liburnian and Antique Nadin (pp. 11-80). In the introductory part the author presents the results of archaeological reconnaissance and excavations in the territory of Liburnian and Roman Nadin (*Nedinum*) in the 20th century as well as results of excavations conducted in 2002 and 2003 in the territory of Nadin, Biljane and Rašević. The excavations in the wider territory of Nadin revealed 70 Bronze and Iron Age barrows. In the season of 2004 entirely investigated was barrow 13 located northeast of Gradina hillfort in Nadin. Within the barrow uncovered were 19 graves with a sequence of burial from the 9th to 6th centuries BC. Archaeological excavations resulted with new

u humcima tijekom željeznog doba te samim obrednim običajima prilikom ukopa. Naime, uz najveći broj pokojnika kod Liburna unutar jednog humka, dodatan značaj humka, uz grob 4 iz Dragišića, potvrđuju prvi primjerci spaljivanja pokojnika na području sjeverne Dalmacije u razdoblju željeznog doba. Obred spaljivanja na području sjeverne Dalmacije zabilježen je u grobnim humcima iz brončanog doba na lokalitetu Duševića glavica u Krnezi, Stanine u neposrednoj blizini Nedinuma i Mala glavica na kosi Matakov brig u Podvršju.

Uz humak 13, autorica donosi rezultate arheoloških istraživanja provedenih tijekom 2005. i 2009. godine unutar grobne prostorije, nazvane cela I (dim. 14 × 6,8 m) koja se nalazi u sastavu nekropole na ravnom podno Gradine. Cela I karakterizira sklop sastavljen od grobova i arhitekture unutar kojeg su zabilježene dvije faze izgradnje. Ranija (liburnska) faza nastala je u vrijeme željeznog doba, dok je kasnija (liburnsko – rimska) nastala u razdoblju romanizacije. U rimskom razdoblju cela I je bila dio pravilnog rastera liburnsko – rimske nekropole podignute uz prometnicu. Unutar nekropole na površini se jasno uočavaju zidovi grobnih parcela raspoređenih uz prometnicu na površini od 500 × 100 metara u dva do tri niza. U rimsko doba, na nekropoli je nastavljen kontinuitet sahranjivanja čime je došlo do djelomične devastacije starijih liburnskih grobova, posebno grobne arhitekture. Usprkos devastaciji i strogoj organizaciji ukopa za vrijeme romanizacije arheološka istraživanja su pokazala da je i u razdoblju željeznog doba postojalo planiranje ukopa što potvrđuje postojanje obzida kojim su ograđivane četvrtaste grobne parcele. Unutar cele I utvrđeno je i istraženo ukupno 19 grobova od kojih 17 pripada razdoblju željeznog doba, dok su dva spaljena ukopa iz rimskog razdoblja. Osim grobova i sitnog pokretnog arheološkog materijala rimskoj fazi pripadaju ogradni zidovi cele, četvrtasti postament te ulomci kamenih spomenika. Daljnim arheološkim istraživanjima dobit će se jasniji rezultati o veličini same nekropole, organiziranosti, pogrebnim običajima i odnosima unutar nekropole za vrijeme željeznog i rimskog doba.

U radu *Neobjavljene fibule iz Aserije u Arheološkom muzeju u Splitu* autorica Sanja Ivčević iz Arheološkog muzeja u Splitu obrađuje devetnaest antičkih fibula koje potječu s područja antičke Aserije (str. 81–114). U Arheološkom muzeju u Splitu nalazi se veći broj fibula s područja antičke Aserije za koje ne postoje podaci o uvjetima pronalaska. Sam članak predstavlja svojevrsan nastavak obrade fibula s područja antičke Aserije.¹ Koristeći najnoviju domaću i stranu literaturu autorica fibule tipološki izdvaja na sedam osnovnih tipova s različitim varijantama. Većina primjeraka potječe iz vremena od kraja 1. stoljeća prije Krista i iz 1. stoljeća (fibule tipa Alesia, različite varijante višestruko raščlanjenih, snažno profiliranih i lučnih fibula). Najraniji primjerak predstavlja fibula koja pripada varijanti Alesia fibula – tip Ljubljana. Navedeni primjerak najvjerojatnije je sjevernoitalskog podrijetla a proizvodi se u razdoblju od 50. do 25./20. godine prije Krista. Alesia fibula – tip Ljubljana spada u skupinu rijetkih fibula. Naime, osim primjeraka iz Aserije i Ljubljane navede-

¹ U nekoliko prethodnih radova obrađene su *Aucissa* fibule koje potječu s područja antičke Aserije: Marović, 1961, 106–120; 2006, 81–98; Ivčević 2007, 227–280.

understandings of the barrow structure, Iron Age barrow burial customs and procedures during a ceremony itself. Besides the largest number of the deceased within a single barrow in Liburnia, the importance of the barrow is further attested by the first Iron Age incineration burials in Northern Dalmatia (with an exception of grave 4 from Dragišić). In Northern Dalmatia incineration burials are also recorded in the Bronze Age barrows at the following sites: Duševića glavica in Krneza, Stanine in the vicinity of Nedinum and Mala glavica on Matakov brig slope in Podvršje.

The author also presents the results of archaeological excavations in the seasons of 2005 and 2009. Investigated was a grave chamber named *cella I* (measuring 14 x 6.8 m) located at the necropolis on the plain beneath Gradina. *Cella I* is characterized by a complex of graves and structures belonging to two construction phases. Earlier (Liburnian) phase can be dated to the Iron Age, while the later (Liburnian and Roman) phase was a result of the Romanization. In the Roman Period *cella I* constituted part of the orthogonally designed Liburnian and Roman necropolis located along the road. Within the necropolis detected were walls of burial plots arranged along the road on an area of 500 x 100 meters, in two or three rows. Burials were continued during the Roman period which caused a partial destruction of the earlier Liburnian graves, especially grave structures. In spite of the devastation and strict burial-place lay-out in the period of Romanization, walls which enclose square grave plots prove the existence of burial-ground planning as early as the Iron Age. Within *cella I* investigated were 19 graves, out of which 17 can be dated to the Iron Age, while two incinerated burials are Roman. Besides the graves and small movable archaeological finds, also dating to the Roman period are walls which enclose *cella*, a square postament and fragments of stone monuments. Further archaeological excavation will give clearer results on the size of the necropolis, its lay-out, funeral customs and relations during the Iron Age and Roman Period.

In her article *Unpublished fibulae from Asseria in the Archaeological Museum in Split* Sanja Ivčević, Archaeological Museum in Split, discusses nineteen Roman fibulae found in the territory of Asseria (pp. 81–114). In the Archaeological Museum in Split there are a large number of fibulae discovered in the territory of Roman Asseria. For the majority of these fibulae there are no records on the exact discovery circumstances. The article represents a kind of follow-up to previous discussions on fibulae from Asseria.¹ Using the most up-to-date Croatian and foreign bibliography, the author distinguishes seven basic types with different variants. Majority of the examples can be dated to the end of the first century BC and first century AD (Alesia type fibulae, different variants of multi-section, strongly profiled bow fibulae). The earliest example is a fibula of the Alesia variant-Ljubljana type. The origin of this fibula is most probably Northern Italy and the production period is from 50 to 25/20 BC. The

¹ Several until-now published papers discuss the *Aucissa* fibulae from the territory of Asseria: Marović, 1961, 106–120; 2006, 81–98; Ivčević 2007, 227–280.

ni tip fibule do danas je potvrđen s dva primjerka koja su pronađena na prostoru rimske provincije Galije.

Manji broj primjeraka autorica datira u 2. odnosno početak 3. stoljeća (fibula u obliku slova S, fibula u obliku sjekire i sidrasta fibula) dok svega dva primjerka lukovičastih fibula na osnovu analogija datira u prvu polovicu 4. stoljeća.

U radu *Pticolike kapaljke s područja južne Liburnije* autor Berislav Štefanac iz Muzeja antičkog stakla u Zadru obrađuje staklene kapaljke oblika stilizirane ptice (str. 115–148). Osnovna karakteristika kapaljki je ovoidno (pticoliko) tijelo sa stiliziranim repom izvučenim po sredini. U radu autor obrađuje jedanaest primjeraka koji potječu iz antičkih nekropola iz Zadra, Starigrada, Podgrađa kod Benkovca, Nina te jedan primjerak s nepoznatog nalazišta. U uvodnom dijelu rada autor se osvrće na terminološke probleme i morfološke karakteristike samih nalaza. Iako kapaljke predstavljaju gotovo homogenu skupinu, s obzirom na oblik oboda autor kapaljke dijeli na dvije osnovne skupine: kapaljke s trolisno oblikovanim obodom i kapaljke s jednostavnim kružnim obodom.

Prvoj skupini kapaljki s trolisno oblikovanim obodom pripadaju dva, gotovo u cijelosti sačuvana primjerka, koja potječu iz antičkog Starigrada. Na temelju osnovnih karakteristika izrade autor navedene primjerke datira u razdoblje od druge polovine 1. stoljeća i kroz cijelo 2. stoljeće te ih na osnovu analogija pripisuje istočnomediteranskim staklarskim radionicama. Naime, iako rijetki slični primjerci javljaju se na području istočnog Sredozemlja (Libanon, Sirija, Turska), a datiraju se u širi vremenski period od 1. do 3. stoljeća.

Drugoj skupini kapaljki oblika stilizirane ptice s jednostavnim kružno oblikovanim obodom pripada devet cjelovitih primjeraka od kojih pet potječe s antičkih nekropola iz Zadra, dvije iz Aserije, te po jedna iz Nina i nepoznatog nalazišta. Iako izrazito sličnih karakteristika, među navedenim primjercima autor je uočio razlike u obliku, te kakvoći i izgledu stijenki. Iz navedene skupine kapaljki autor na osnovu morfoloških karakteristika izdvaja primjerak jedne kapaljke tipa *askos* koja potječe iz Aserije i predstavlja rarietet staklarske produkcije ranocarskog razdoblja. Za razliku od ostalih primjeraka navedena kapaljka je većih dimenzija dok tijelo premošćuje profilirana ručica. Ručica je aplicirana neposredno ispod oboda i na prijelazu iz tijela u vrat. Kapaljka je na osnovu nalaza iz groba u kojem je stajala kao prilog, datirana u vrijeme druge polovice 1. stoljeća. Analogije navedenom primjerku autor nalazi u primjercima sa Sardinije i iz Tunisa koje su također datirane u 1. stoljeće.

U radu *Antička cisterna u Aseriji* autor Šime Perović iz Muzeja antičkog stakla u Zadru donosi rezultate arheoloških istraživanja antičkog spremnika za vodu koji je otkriven u urbanom tkivu antičke Aserije (str. 149–160). Sustavna arheološka istraživanja na lokalitetu Aserija provode se od 1998. godine na različitim pozicijama unutar grada. Jugoistočno od pozicije Mala vrata, unutar istočnog dijela bedema, u dosadašnjim je kampanjama istražen niz antičkih objekata. Unutar sklopa arheološkog kompleksa iz razdoblja ranog principata, u sklopu jedne prostorije otkri-

Alesia fibula-Ljubljana type belongs to a group of fibulae which are rare. Apart from the examples from Asseria and Ljubljana, two other examples of this type of fibula were found in the territory of the Roman Province of Gallia.

Few examples can be dated to the second century and beginning of the third century (S-shaped fibula, axe-shaped fibula and anchor-shaped fibula). Only two examples of crossbow fibulae can be dated to the first half of the 4th century, based on analogies.

The paper *Bird-shaped dropper flasks from the southern Liburnia region* by Berislav Štefanac, Museum of Ancient Glass in Zadar, examines glass dropper flasks in the shape of bird (pp. 115-148). A basic feature of glass droppers is an ovoid (bird-shaped) body with a stylized tail pulled out from the middle of the body. The author analyzes eleven items found at the Roman-age necropolises in Zadar, Starigrad, Podgrađe near Benkovac and Nin, including one example of unknown place of origin. In the introductory part the author refers to terminological issues and morphological features of the examples. Although all of these dropper flasks represent a homogenous group, he distinguishes between two basic groups: dropper flasks with three-foiled rims and those with simple round rims.

The first group encompasses two almost completely preserved examples from Roman Starigrad. Their basic features date them to the period between the second half of the first century and throughout the entire second century. On the basis of analogies, the author ascribes these examples to Eastern Mediterranean glass workshops. Rare, but similar examples appear in the territory of the Eastern Mediterranean (Lebanon, Syria and Turkey) and can be dated to a long period of time, between the first and third centuries.

The second group of bird-shaped dropper flasks with a simple round rim includes nine entirely preserved items, out of which five were discovered at Roman necropolises in Zadar, two items are from Asseria, one is from Nin, whilst one example is of unknown place of origin. Although similar in terms of their features, these items differ according to their shape as well as glass-wall quality and appearance. From the above mentioned group, the author sets out a dropper flask of the *askos* type from Asseria. It represents a rare example of Early Imperial glassware production. In contrast to all other examples, this dropper flask is larger and the body is bypassed by a profiled handle. The handle is applied immediately below the rim and between the body and neck. Other finds from the grave in which it was found as an offering date the dropper flask to the second half of the first century. The author finds analogies with the examples from Sardinia and Tunis, which also date to the first century.

The paper *Ancient cistern in Asseria* by Šime Perović, Museum of Ancient Glass in Zadar, brings the results of archaeological research into an Antique water tank found in the urban tissue of Asseria (pp. 149-160). Systematic archaeological excavations have been conducted since 1998 on several locations in the city. During the preceding sea-

vena je relativno dobro sačuvana antička cisterna. Cisterna ima dimenzije 3 × 3,5 × 3,8 metara. Bočni zidovi cisterne bili su ožbukani vodootpornom žbukom koja je relativno dobro sačuvana. Žbuka je bila premazana crvenom bojom. Dno cisterne izrađeno je od opeke izvedene u tehnici *opus spicatum*. Iako svod cisterne nije sačuvan, autor na osnovu raspone od 3 metra zaključuje da je cisterna bila presvođena bačvastim svodom koji je najvjerojatnije bio izveden od sedre. Cisterna je najvjerojatnije bila u uporabi i tijekom kasne antike na što upućuju nalazi antičkih spolija upotrebljenih pri izradi sekundarno oblikovanog presvođenja te nalazi sitnog pokretnog arheološkog materijala.

Slijedeći tradiciju prethodnih izdanja časopisa *Asseria*² uredništvo časopisa se u ovom broju odlučilo na tiskanje prijevoda dijela rada *Istraživanja u sjevernoj Dalmaciji – III. Iskapanja u Starigradu – Argyruntum* autora M. Abramića i A. Colnaga (str. 161–206).³ Rad je podijeljen u dva dijela. U uvodnom dijelu autori donose podatke o problemima ubiciranja antičkog Argiruntuma te na osnovu nekoliko ulomaka antičkih natpisa pronađenih na širem području naselja raspravljaju o razdoblju stjecanja gradskih prava samog naselja. U drugom dijelu autori donose podatke o smještaju i veličini antičke nekropole te rezultatima arheoloških istraživanja provedenih na samoj nekropoli. Početkom 20. stoljeća na području današnjeg Starigrada – Paklenice (antički *Argiruntum*) provedena su arheološka istraživanja na prostoru antičke nekropole. Antička nekropola se smjestila na prostoru jugoistočno od istočnih gradskih zidina uz obje strane antičke prometnice koja je najvjerojatnije vodila od jednih gradskih vrata prema jugu. Unutar nekropole uočena je pravilna parcelizacija. Tijekom arheoloških istraživanja na nekropoli je istraženo ukupno 400 grobova s bogatim grobnim priložima (keramičkim svjetilkama, fibulama, staklenim predmetima,...). Na osnovu grobnih priloga utvrđeno je da najbogatiji grobovi pripadaju razdoblju od sredine 1. do polovice 2. stoljeća nakon Krista što upućuje na zaključak da je antički Argiruntum najveći prosperitet doživio upravo u navedenom razdoblju. U ovom dijelu autori donose opis nekoliko prilozima najbogatijih grobova koje na osnovi nalaza nazivaju "ribarski grob", "djevojački grob" i sl. Uz navedene opise pojedinih grobova autori prema materijalu izrade i vrsti nalaza donose popis svih nalaza pronađenih na nekropoli (natpisi, brončane posude i svjetiljke, glinene posude i svjetiljke, staklene predmete, fibule i kopče,...). Na osnovu dostupne literature i analogija s drugih nalazišta autori donose tipološku i kronološku podjelu svih nalaza pri čemu posebnu pozornost posvećuju analizi glinenih svjetiljki, staklenih predmeta i fibula koji ujedno spadaju u skupinu najbrojnijih nalaza.

Posljednji rad u novom broju časopisa *Asseria* predstavlja rad *Bibliografija Aserije 6* autorice Timke Alihodžić iz

2 U prethodnim brojevima časopisa *Asseria* zbog važnosti za izučavanje prošlost kako same Aserije tako i cijele sjeverne Dalmacije s njemačkog jezika su prevedena tri članka, i to: Liebl, Wilberg, 2006, 203–246; Tresić Pavičić, 2007, 281–292; Colnago, Keil, 2008, 125–146.

3 Rad je u izvornom obliku, objavljen na njemačkom jeziku pod naslovom: Untersuchungen in Norddalmatien - III. Grabungen in Starigrad – ARGYRVNTVM, *Jahreshefte des österreichischen Archäologischen Instituts*, Wien, sv. XII, 1909, suppl.

sons a number of Antique structures were investigated SE of "Small" gateway, within the eastern section of city walls. Within the Early Principate archaeological complex, a room with a well-preserved cistern was found. The cistern measures 3 x 3.5 x 3.8 meters. The side walls were covered with water-proof plaster which was relatively well preserved. The plaster was painted red. The floor of the cistern was paved in the *opus spicatum* technique. Although the vaulting was not preserved, based on a span of 3 meters, the author thinks that the cistern had a barrel vaulting, most probably made of travertin. Finds of Antique *spolia* in the construction of the secondary vaulting, together with small movable finds point to the fact that the cistern was most probably still in use in the Late Antiquity.

Following the tradition set by the previous volumes of *Asseria*,² the editorial board decided to publish a translation of part of the article *Istraživanja u sjevernoj Dalmaciji – III. Iskapanja u Starigradu – Argyruntum* (Research in Northern Dalmatia – III. Excavations in Starigrad – Argyruntum) by M. Abramić and A. Colnago (pp. 161-206).³ The paper is divided in two sections. In the introductory part, the authors report on issues concerning the location of *Argyuntum*. On the basis of several fragments of antique inscriptions found in the wider area, the authors discuss the date when the town acquired city rights. The second part of the paper deals with the location and size of the Antique necropolis and the results of archaeological research into that site. Archaeological excavations of the necropolis in Starigrad-Paklenica (Roman *Argyuntum*) were conducted at the beginning of the 20th century. The necropolis was located in the area SE of the eastern city walls, along both sides of the Antique road that most probably led from a city gateway to the south. Within the necropolis a rectilinear plot division was noted. The excavations revealed the total number of 400 graves with rich grave finds (ceramic lamps, fibulae, glassware, etc.) Grave finds date the wealthiest graves to the period between mid-first and mid-second centuries AD, suggesting the period of the greatest prosperity of *Argyuntum*. The authors also described several graves with the richest grave offerings. According to the finds, the graves were named the "fisher's grave", "girl's grave" etc. The description of the graves is accompanied with a list of all finds from the necropolis according to their material and type (inscriptions, bronze vessels and lamps, glassware, fibulae, buckles, etc.). Using the available literature and analogies from other sites, the authors provide a typological and chronological classification of all finds, with an emphasis on the analysis of ceramic lamps, glassware and fibulae which are the most numerous group of finds.

2 Due to the importance of historical research of both *Asseria* and northern Dalmatia three articles were translated in the previous issues of *Asseria* Liebl, Wilberg, 2006, 203–246; Tresić Pavičić, 2007, 281–292; Colnago, Keil, 2008, 125–146.

3 The paper was originally published in German under the title: Untersuchungen in Norddalmatien - III. Grabungen in Starigrad – ARGYRVNTVM, *Jahreshefte des österreichischen Archäologischen Instituts* XII Wien, 1909, suppl.

Arheološkog muzeja u Zadru (str. 207–218). Autorica u radu donosi novu, šestu po redu nadopunjenu bibliografiju Aserije i njenog šireg područja. Autorica je bibliografiju podijelila u dva dijela. U prvom dijelu donosi popis knjiga i članaka o Aseriji dok u drugom dijelu donosi popis djela u kojima se uzgredno raspravlja o pojedinim pitanjima u svezi s Aserijom i njezinim spomenicima. Navedena bibliografija predstavlja vrijedan doprinos u izučavanju prošlosti Aserije i njenog šireg područja.

Ovim putem želim čestitati uredništvu časopisa na kvaliteti odabranih radova koju su zadržali tijekom izlaženja svih brojeva časopisa. Jednako tako čestitke i autorima tekstova. Želim im daljnji uspjeh u radu i kontinuiranost u izlaženju časopisa.

The last paper in the new volume of *Asseria* is *Bibliography of Asseria 6* by Timka Alihodžić, Archaeological Museum in Zadar (pp. 207-218). The author presents a new, sixth supplemented bibliography of Asseria and the wider area. The author divided bibliography in two groups. The first group encompasses a list of books and articles on Asseria. The second group refers to works in which certain questions concerning Asseria and its monuments are incidentally mentioned. The bibliography is a valuable contribution to the study of the history of Asseria and the wider area.

I would like to use this opportunity to commend the editorial board on the quality of the accepted papers, which is a constant of all issues this publication. The authors of the articles should also be commended. I wish them further success in their work and continuity of the journal publishing.

Marina Jurjević

IZVORI / SOURCES

LITERATURA / BIBLIOGRAPHY

- Colnago, A., Keil, J. 2008, Arheološka istraživanja u sjevernoj Dalmaciji, *Asseria*, 6, 125–146.
 Ivčević, S. 2007, *Aucissa* fibule iz antičke Aserije (Podgrađe kod Benkovca), *Asseria*, 5, 227–280.
 Liebl, H., Wilberg, W. 2006, Iskopavanja u Aseriji, *Asseria*, 4, 203–246.
 Marović, I. 1961, Fibeln mit Inschrift vom Typus Avcissa in den archäo-

- logischen Museen von Zagreb, Zadar und Split, *Jahrbuch des Römisch- Germanischen Zentralmuseums Mainz*, 8, 106–120.
 Marović, I. 2006, *Aucissa* fibule s natpisom u arheološkim muzejima u Zagrebu, Zadru i Splitu, *Vjesnik za arheologiju i povijest dalmatinsku*, 9, 81–98.
 Tresić Pavičić, A. 2007, Po Ravnim kotarima, *Asseria*, 5, 281–292.

